

ایده فروپاشی از درون را جدی بگیرد

توصیه فرشاد مومنی به حکومت‌گران:

فرشاد مومنی در نشست موسسه مطالعات دین و اقتصاد با عنوان «اقتصاد سیاسی جنگ غزه»، گفت: بعضی‌ها فکر می‌کنند اگر زور سرکوبشان را بالا ببرند، مساله حل و فصل می‌شود، ولی اینها حل و فصل‌های مقطعی و موضعی است. حکومت‌گران ما ایده فروپاشی از درون را خیلی باید جدی بگیرند. برای جوان تحصیلکرده و بیکار، هزینه فرصت مشارکت فعال در اعتراضات و آشوب‌ها خیلی پایین می‌آید. یعنی جوانی که شما آن را سرخورده می‌کنید، بعد از آن همه سرمایه‌گذاری که جامعه و خانواده‌اش کرده‌اند، به تعبیر عامیانه او دیگر چیزی برای از دست دادن ندارد.

عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی با تاکید بر اینکه باید جایگاه این مساله را در نظام جهانی ببینیم، گفت: اگر از آن دریچه نگاه کنیم، ماجرای اسراییل و فلسطین هم شبیه خیلی ماجراهای دیگری است که در تجربه تاریخی مشاهده کرده‌ایم. «منافع قدرتمندان و اهداف استیلاجویانه» کلید اصلی مفهومی این ماجرا است. ما در ایران نمی‌توانیم راجع به مسائلمان به يك وفاق جمعی دست پیدا کنیم و امیدوارم حکومت گرامی از این تجربه این را بفهمد که از طریق مرده‌باد و زنده‌باد گفتن، دیگر احساسی برانگیخته نمی‌شود. وی تاکید کرد: ما باید برای جامعه‌ای که بالای 90 درصد آن تحصیلکرده و جمعیت دانشگاه دیده آن حدود 20 میلیون نفر است، سبک مواجهه را تغییر بدهیم وگرنه خیلی هزینه خواهیم پرداخت. هزینه‌های حیثیتی و پرستیژی که سر این قضیه پرداخته شد، يك بخش کوچکی از ماجرا خواهد بود.

ثبات و امنیت، بستری برای انباشت سرمایه‌های اجتماعی می‌شود

مومنی تاکید کرد: ثبات و امنیت بستری برای انباشت سرمایه‌های اجتماعی و مادی می‌شود ولی وقتی که شما کتاب «هنر تحریم‌ها» را می‌خوانید، زاویه‌های جدیدی را به روی شما باز می‌کند. شما به فهم

آنها و فهماندنش به حکومت‌گران گرامی هم خیلی نیاز دارید. مثلاً در آن کتاب می‌گوید هر قدر سیاست‌های تورمی سنگین‌تر باشد، احساس درد را تا پایین‌ترین لایه‌های اجتماعی جلو می‌برد و احساس تنفر از حکومت را بیشتر می‌کند. این هم زاویه خیلی مهمی است که سیاست‌گذار باید بفهمد.

حرفهای شرم‌آور از بعضی مسوولان اقتصادی کشور می‌شنویم

وی افزود: واقعا حرفهای شرم‌آور از بعضی مسوولان اقتصادی کشور می‌شنویم که گویی بدنشان کرخت شده، ذهنشان عادت کرده و گویی تورم‌های سنگین، سرنوشت محتوم این جامعه است. وقتی از آن دریچه هم آموزش ببینند، آن وقت حتما فرصتی فراهم می‌شود که بازنگری‌های جدی‌تری کنند. مومنی ادامه داد: تاریخ این سرزمین گرامی را هم که بخوانید خیلی برای شما درس‌های بزرگ دارد. همیشه راست‌های افراطی حرفهای غیرعادی و رادیکال می‌زنند. در دوره ملی شدن نفت به اینها «توده نفتی» می‌گفتند. یعنی از انگلیس پول می‌گرفتند و شعارهای رادیکال‌تر از مارکسیست‌ها می‌دادند. اگر بخواهید پشت پرده آن را خوب متوجه شوید، کتاب «سیاست خارجی شاه و امریکا» نوشته مارک گازیوروسکی را بخوانید؛ خیلی کمک می‌کند که تحت تاثیر گردوخاک‌های ادعاها قرار نگیرید و نگاه توسعه‌ای به مسائل داشته باشید. وی تاکید کرد: کسانی که از افراطی‌گری دینی تبعیت می‌کنند، همزمان از ایدئولوژی بازار آزاد به همان اندازه از افراط استفاده می‌کنند و از صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی در تقدیس برنامه تعدیل ساختاری جدی‌تر هستند. نکته کلیدی که در این زمینه وجود دارد این است که اگر آنها را متوجه شوید، مسائل دور ایران را هم بهتر می‌توانید بفهمید. مثلاً افراطی‌ترین حرف‌ها علیه اسراییل را در منطقه ما اردوغان زد ولی مخالفانش گفتند چرا نقش پشت جبهه را برای اسراییل بازی می‌کنی؟ نمی‌شود همه‌چیز را با ادعا پذیرفت. عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی افزود: از دریچه آن می‌توانید بفهمید عربستان دارد در منطقه چه کار می‌کند. چطور می‌شود که يك سلفی افراطی دگرديسي‌هایی پیدا می‌کند که شاید دو هزار سال زمان لازم داشت؟ من اسم کارهایی که اردوغان و بن‌سلمان انجام می‌دهند را «میان‌تهی‌سازی اعتبار اسلام در منطقه خاورمیانه» گذاشته‌ام. مثلاً استراتژی بن‌سلمان در مصوبه‌های اخیری که اعلام کرده این است که ماجرای خانه خدا از جایگاه خودش به يك جاذبه توریستی تنزل پیدا کند.

نمی‌شود شعار ضد صهیونیستی بدهید، ولی سیاست‌های تعدیل ساختاری را

دنبال کنید

وي گفت: از آن دریچه می‌توانید به حکومت‌گران گرامی ایران بگویید که نمی‌شود شعار ضد صهیونیستی بدهید ولی سیاست‌های تعدیل ساختاری را دنبال کنید. بعد هم که می‌گوییم این چه کاری است که می‌کنید؟ می‌گویند این ربطی به برنامه تعدیل ساختاری ندارد. از این دریچه حتی گونه‌های خاصی از اسلام که در اروپا ترویج می‌شود را هم می‌توانید خوب شناسایی کنید؛ يك اسلام نمایشی توخالی که فقط به ظواهر اهمیت می‌دهد ولی در خلوت آن کارهای دیگر می‌کند. از دل اسلامی که اینها ترویج می‌دهند، سلفی‌گری بیرون می‌آید و دوباره ابزار نظام سلطه می‌شوند. مومنی افزود: راه نجات ما این است که علم‌محوری، تولید فناوریانه‌محوری و عدالت‌محوری را شاقول کنیم و از حکومت‌گران هم از این زاویه حساب‌کشی کنیم. نمی‌شود شما ادعا کنید که ضد امپریالیسم و ضد صهیونیسم هستیم و بعد تمام بازارهای ایران را از طریق افراط در واردات، به آنها می‌سپاری و این همه منابع بین‌نسلی کشور صرف این می‌شود که جوانان ما آموزش ببینند و چون تو از طریق افراط در واردات اشتغال آنها را هدیه کرده‌ای به کسانی که به آنها استکبار جهانی می‌گویی، جوانان را سرخورده می‌کنی که به سمت اعتیاد و خودکشی بروند یا با سرخوردگی از ایران بروند.

با دلالي، چاپلوس‌محوري و سفله‌پروري نمی‌شود توان اقتصادي و اجتماعي پیدا کرد

وي در پایان تاکید کرد: حکومت‌گران گرامی نیت‌شان خوب است، اما خیلی ضعیف هستند. ان‌شاء‌الله بتوانیم کمک کنیم که بنیه تحلیلی و قاعده‌گذاری هم در کشور ما رشد کند و برآیند همه اینها این بشود که ما هم بتوانیم نسبت خودمان را با اولویت‌های داخلی بهتر تعریف کنیم و هم بتوانیم جایگاه شایسته‌تری در نظام بین‌المللی داشته باشیم. با دلالي، چاپلوس‌محوري و سفله‌پروري نمی‌شود توان اقتصادي و اجتماعي پیدا کرد. با آزادی، خلاقیت، تولید فناوریانه و عدالت‌محوري است که می‌شود احساس عزت ایجاد کرد؛ اگر آن‌طور شد حقوق خودمان را هم بهتر می‌توانیم استیفا کنیم.

منبع: روزنامه اعتماد 2 دی ماه 1402 خورشیدی